

NM i moral

Ap 9.10.91.

Av Jon Knut Berg

1987. Året da debatten om innvandrerne raste som verst i Norge. En fordømmende debatt, fordi viktige momenter ble fortiet, skriver professor Ottar Brox i en fersk bok.

I boken "Jeg er ikke rasist, men..." (Gyldendal), bruker Brox innvanderdebatten i 1987 som et eksempel på en diskusjon som "stenger store klasser av relevante og saklige argumenter ute". Den offentlige debatten var preget av to skarpt atskilte motpoler. På den ene siden var "den moralske elite" (blant annet avisen Klassekampen og Antirasistisk Senter) og på den andre de innvanderfiendtlige (blant annet Fremskrittspartiet og FM).)

Uttrykket "den moralske elite" er ironisk ment fra Brox' side. Klassekampens spaltister deltok i et Norgesmesterskap i moralsk renhet, og enhver tanke om begrensning på antall innvandrere ble fordømt som rasistisk. Det gjorde også enkelte forslag til praktiske løsninger.

For eksempel ble kommunalminister Leif Haraldseth i Klassekampen sammenlignet med Hitler når han foreslo at innvandrere midlertidig skulle bo i brakker. "Det er lett å forstå at dette kan gjøre det vanskelig å formulere og derfor nærme seg løsninger på praktiske spørsmål," skriver Brox.

Konkurranse

På venstresiden i norsk politikk ble innvander spørsmålet ifølge Brox gjort til en konkurranse om hvem som kunne komme med det mest vidtgående utspillet til fordel for flere innvandrere. Denne konkurransen vant Jon Michelet fra RV da han krevde en million innvandrere til Norge. Brox mener at slike utspill ikke tok sikte på å finne konstruktive løsninger på innvanderproblemet. Siktemålet var heller selvprestasjon og markeringsbehov.

"Diskusjonen skal ganske enkelt vise hvem som har den

beste moralen, dvs. som er mest uegennyttig i sin begrunnelse for en mer innvandringspositiv politikk," skriver Brox.

Paradokser

På grunn av at det er så dype skiller i debatten havner vi opp i mange paradokser, mener Brox.

Høyst tvilsomme argumenter blir ikke motsagt på grunn av redselen for å bli stemplet som rasist. I tillegg lever myter og fordommer om innvandrene sitt eget liv i befolkningen, fordi de aldri blir tatt opp til offentlig diskusjon. Ingen vil risikere sitt gode navn og rykte ved å diskutere "grumsete" holdninger i folket. Videre kan idealiseringen av innvandrere føre til økt rasisme, fordi folk oppdager at innvandrerne i nabolaget ikke svarer til den moralske elitens versjon.

Ikke livstruende

Etter det turbulente året 1987 har innvanderdebatten blitt mer nyansert, og for- og motargumenter har sluppet til, skriver Brox. Det er ikke lenger livstruende å skrive innvanderkritiske innlegg i avisen. Et spørsmål som imidlertid forblir ganske ubesvart i boken er hvorvidt rasister vil få vann på mølla ved at offentlige personer nå er mer kritisk når det gjelder innvandrere. ■

Forslag til løsninger må ikke valses ned av ideologi, hevder Brox i sin nye bok.